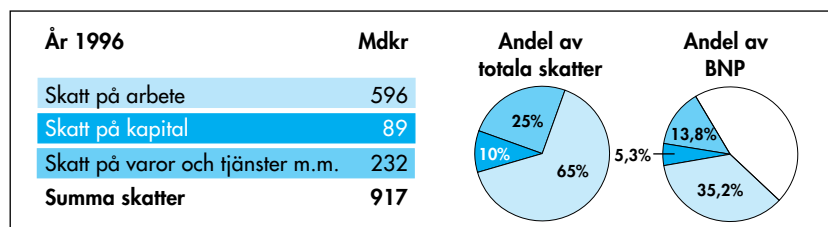

”*Beskattningens konst består i att plocka gåsen
på sådant sätt att man får största möjliga
mängd fjädrar med minsta möjliga väsende.*

JEAN BAPTISTE COLBERT

4 Skatt på kapital

- Nationalförmögenheten, dvs tillgångarna minus skulderna för alla sektorer i samhället, var 4.721 miljarder kr eller 535.000 kr per invånare (år 1995).
- Nettoförmögenheten i hushållssektorn var ca 300.000 kr per invånare (år 1995).
- De olika kapitalskatterna på individer och företag uppgick till 89 miljarder kronor eller ca 10.000 kr per invånare (år 1996).
- Kapitalskatterna motsvarade 1996 drygt 5 procent av BNP och utgjorde nästan 10 procent av totala skatteuttaget.
- Skatten på företagens vinster ”bolagsskatten” uppgick 1996 till 36 miljarder kr och svarar för drygt 40 procent av kapitalskatterna.

4.1 Historik

Beskattning av kapital förekom tidigt främst i samband med krig eller speciella krissituationer. Hit hör t.ex. de förmögenhetsskatter som utgick på 1570- och 1610-talen för att lösa in Älvsborgs fästning efter krig med Danmark liksom Karl XII:s förmögenhetsskatter på 1710-talet och samma typ av skatt år 1800, när man ville lösa en samhällsekonomisk kris. År 1861 infördes en proportionell skatt med en procent på behållen inkomst av kapital och arbete. År 1903 ersattes denna av en progressiv inkomstskatt. År 1911 infördes förmögenhetsskatt samordnad med den statliga inkomstskatten.

I samband med skattereformen 1990-1991 separerades skatt på inkomst av kapital från beskattningen av arbetsinkomster. Skatt på inkomst av kapital bildar således ett eget inkomstslag som numera beskattas fristående och enbart med en proportionell skattesats.

4.2 Skatt på kapital idag

Dagens kapitalbeskattning innefattar skatt på *löpande kapitalinkomster*, skatt på *innehav* av kapital samt skatt som tas ut då *kapitalet byter ägare*. Kapitalskatterna betalas i vissa delar direkt av hushållen. Andra delar av kapitalbeskattningen betalas administrativt via företagen men belastar slutligt hushållen. Exempel på det senare är t.ex. fastighetsskatten på hyreshus som betalas av ägaren men belastar hushållen via hyrorna. Avkastningsskatten på pensionsmedel är ett annat exempel. Den betalas av försäkringsbolagen men är en skatt på hushållens pensionssparande. Den del av kapitalbeskattningen som avser företagens vinster, ”bolagsskatten”, behandlas i kapitel 6 ”Särskilt om företagsbeskattning”.

Redovisningen i detta kapitel baseras i första hand på utfallet av den deklarationsgranskning som gjordes 1997 (”1997 års taxering”), dvs. inkomster och skatter hänförliga till inkomståret 1996. Beloppen redovisas endast på riksnivå.

I tabell 4.1 ges en översikt av intäkterna från kapitalskatterna för perioden 1991-1996. Kapitalskatterna inklusive bolagsskatten uppgick 1996 till 89 miljarder kr varav 36 miljarder kr avsåg bolagsskatt.

4.1 Tabell.

Översikt över kapitalbeskattningen 1991-1996 (inkl. bolagsskatten). Miljoner kronor.

Overview of taxes on capital 1991-1996 showing tax on capital income for individuals, tax on real estate for individuals, recurrent tax on wealth for individuals, inheritance tax, gift tax, special dividend tax for people not living in Sweden, taxes on real estate for legal entities, tax on pension fund earnings, recurrent tax on wealth for legal entities, turnover tax on securities, forestry levy and company profit tax. In MSEK.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Skatt på kapital – individerna betalningsskyldiga:							
Skatt på kapitalinkomst, netto (se anm.)	671	- 6 549	- 6 151	- 258	- 3 108	4 160	
Fastighetsskatt (individer)	8 688	9 043	10 616	10 731	10 835	15 037	
Förmögenhetsskatt (individer)	2 447	2 112	2 785	3 072	3 503	5 034	
Arvsskatt	1 190	1 000	811	1 000	1 085	1 165	1 573
Gåvoskatt	372	192	123	120	303	198	222
Kupongskatt	306	442	344	508	839	1 566	1 663
<i>Delsumma individer</i>	<i>13 674</i>	<i>6 240</i>	<i>8 528</i>	<i>15 173</i>	<i>13 457</i>	<i>27 160</i>	
Skatt på kapital – företagen betalningsskyldiga:							
Fastighetsskatt (företag)	7 424	7 874	3 804	4 197	4 429	8 951	
Avkastningsskatt på pensionsmedel	3 090	3 013	5 470	6 313	11 478	13 585	
Förmögenhetsskatt (företag)	62	62	70	72	81	114	
Skatt på värdepapper	3 869	311	-	-	-	-	
Skogsvårdsavgift	425	109	-	-	-	-	
Bolagsskatt	23 503	17 595	26 916	36 828	38 740	36 407	
<i>Delsumma företag exkl. bolagsskatt</i>	<i>14 870</i>	<i>11 369</i>	<i>9 344</i>	<i>10 582</i>	<i>15 988</i>	<i>22 650</i>	
<i>Delsumma företag inkl. bolagsskatt</i>	<i>38 373</i>	<i>28 964</i>	<i>36 260</i>	<i>47 410</i>	<i>54 728</i>	<i>59 057</i>	
Skatt på kapital – ofördelat							
Stämpelskatt	6 840	5 319	4 567	5 287	3 026	2 665	2 624
<i>Delsumma ofördelat</i>	<i>6 840</i>	<i>5 319</i>	<i>4 567</i>	<i>5 287</i>	<i>3 026</i>	<i>2 665</i>	<i>2 624</i>
Totalt exkl. bolagsskatt	28 544	17 609	17 872	25 755	29 445	49 810	
Totalt inkl. bolagsskatt	58 887	40 523	49 355	67 870	71 211	88 882	
Andel av BNP	4,1%	2,8%	3,4%	4,4%	4,3%	5,3%	

Anm: Skatt på kapitalinkomst omfattar skatt på räntor och utdelningar netto efter avdrag för skuldräntor samt reavinst (netto för förluster) vid försäljning av värdepapper, fastigheter m.m.

Källa: RSV, RRV.

Av tabell 4.1 framgår att intäkterna av skatt på kapital har varierat kraftigt mellan åren. Reavinsterna i hushållen har uppvisat stora fluktuationer vilket bl.a. kan tillskrivas regelförändringar (ingår i posten "skatt på kapitalinkomst, netto" i tabellen). Företagsvinsterna minskade i början av 1990-talet och intäkterna av bolagsskatten gick ned. Därefter har en kraftig ökning skett. Variationerna i den fastighetsskatt som betalas av företagen beror i första hand på regelförändringar.

Nedan redogörs för beskattningen av kapital mer i detalj. Först ges en beskrivning av "nationalförmögenheten" dvs. hur samhällets tillgångar och skulder är fördelade i olika sektorer i samhället.

4.3 Nationalförmögenheten och förmögenheten i hushållssektorn

Nationalförmögenheten

Genom att studera nationalförmögenheten, dvs. de samlade fasta och finansiella tillgångarna efter avdrag för skulder, får man en bättre förståelse av de olika inslag som finns i beskattningen av kapital. Ambitionen är att ha en likvärdig beskattning av olika kapitalplaceringar för att motverka sådan skatteplanering som uppstår om olika sätt att placera kapital beskattas olika hårt.

Tabell 4.2 visar hur kapitalbildningen ser ut i olika sektorer av ekonomin – hos hushåll, företag och offentlig sektor. Beloppen i tabellen avser tillgångar till marknadspris. Beskattningen (t.ex. fastighetsskatten) baseras i en del fall inte på det direkta marknadsvärdet. Vissa av tillgångarna t.ex. specialbyggnader såsom kyrkor, sjukhus och skolor belastas inte alls med någon kapitalskatt.

4.2 Tabell.

Nationalförmögenheten vid ingången av 1995 uppdelad på kapitaltyp och sektor. Miljarder kronor.

National wealth by type of capital and sector 1995 showing tangible fixed produced assets, stocks, tangible non-produced assets, financial assets, financial liabilities and total national wealth by sector: households (and private non-profit institutions serving households), non-financial corporate and quasi-corporate enterprises, financial institutions, central government, local government, social security funds. In BSEK.

	Hushållen	Företag		Staten	Kommuner	Socialför- säkr.instit.	Summa
		icke-finansiella	finansiella				
A. Fast realkapital (byggnader, maskiner, transportmedel)	1 097	1 825	66	254	602	1	3 846
B. Rörligt realkapital (lager)	9	200		2	1		213
C. Ej reproducerbara tillgångar (jordbruksmark, skog, malmgruvor, övrig mark)	576	410		31	241		1 258
D. Finansiella tillgångar	1 778 ¹⁾	2 340	4 114	407	143	563	9 344
E. Finansiella skulder:	- 831	- 4 184	- 3 478	- 1 291	- 153	- 3	- 9 940
Total förmögenhet, netto (dito i kr per invånare)	2 630 298 300	591 67 000	702 79 600	- 597 - 67 700	833 94 500	562 63 700	4 721 535 500
Andel av förmögenheten i resp sektor	56%	13%	15%	- 13%	18%	12%	100%
<i>Vissa relationstal för förmögenhetsbildningen:</i>							
Materiella tillgångar som andel av totala tillgångarna	49%	51%	2%	41%	86%	0%	36%
Skuldkvot (skuld i förhållande till tillgångar)	24%	88%	83%	186%	16%	1%	68%

¹⁾ I de finansiella tillgångarna för hushållssektorn ingår i denna tabell bostadsrätter till ett värde av 180 mdkr.

Källa: Statistiska centralbyrån. Realkapital och förmögenhet 1980-1995.

Nationalförmögenheten värderad till marknadspris uppgick 1995 till netto 4.721 miljarder kr vilket utslaget per invånare motsvarar 535.000 kr. Kvoten mellan nationalförmögenheten och bruttonationalprodukten, som kan ses som ett mått på kapitaluppbyggnaden i förhållande till den årliga produktionen, var detta år räknat för hela ekonomin 2,9. Realkapital och naturtillgångar (A+B+C i tabellen dvs. byggnader, maskiner, transportmedel, skog, mark m.m.) hade ett samman-

lagt värde på 603.000 kr per invånare varav hushållens ägande motsvarade 191.000 kr, företagens 283.700 kr per invånare och offentliga sektorns 128.400 kr per invånare. Skuldkvoten dvs skulderna i förhållande till tillgångarna var för nationen som helhet 68 procent. Skuldkvoten i hushållssektorn var 24 procent.

Sammanställningen ovan avser 1995. Värdet på olika tillgångar kan förskjutas snabbt till följd av förändringar i fastighetspriser och kurserna på värdepapper.

Hushållssektorns tillgångar och skulder

Hushållssektorns kapital består dels av fast egendom, främst i fastigheter, dels av finansiella tillgångar och finansiella skulder. Med finansiella tillgångar avses bankmedel, försäkringssparande och värdepapper etc. och med finansiella skulder lån i bank eller liknande. Hushållen har också andra tillgångar som beaktas i förmögenhetssammanhang t.ex. bostadsrätter, bilar, båtar och konst. Tabell 4.3 visar hushållens kapital vid ingången av år 1995 fördelat på olika typer av tillgångar och skulder. Tillgångarna är värderade till marknadspris.

4.3 Tabell.

Hushållssektorns reala och finansiella tillgångar och skulder vid ingången av 1995. Marknadspris.

Households, values of tangible fixed produced assets, stocks, tangible non-produced assets, tenant ownership rights, financial assets, financial liabilities. In BSEK and SEK per inhabitant.

	mdkr	per inv, kr
Fast realkapital:	1 097	124 400
Byggnader och anläggningar	1 045	118 500
Maskiner, transportmedel	52	5 900
Rörligt realkapital:	9	1 000
Ej reproducerbara tillgångar (jordbruksmark, skog, övrig mark)	576	65 300
Bostadsrätter	180	20 400
Finansiella tillgångar:	1 599	181 300
Kontanter	55	6 200
Banktillgodohavanden (inkl allemansspar)	491	55 700
Obligationer och förlagsbevis	132	15 000
Aktier	416	47 200
varav		
Börsnoterade	215	24 400
Övriga aktier och andelar	201	22 800
Lån till företag, finanssektorn, kommuner	15	1 700
Handelskrediter	4	500
Försäkringssparande	240	27 200
Övrigt inkl. restpost	247	28 000
Summa tillgångar	3 461	392 400
Finansiella skulder:		
Handelskrediter	8	900
Lån	823	93 300
Summa skulder	831	94 300
Total förmögenhet, netto	2 630	298 300

Källa: Statistiska centralbyrån. Realkapitalstock och förmögenhet 1980-1995.

Hushållssektorns hade 1995 tillgångar som värderade till marknadspris motsvarade 392.400 kr invånare varav 49 procent hänförligt till innehav av fastigheter, mark, bilar, båtar m.m., innehavet av bostadsrätter 5 procent och finansiella tillgångar (banksparande, värdepapperinnehav, försäkringssparande) 46 procent. Skulderna motsvarade 94.300 kr per invånare. Hushållens nettoförmögenhet motsvarade därmed strax under 300.000 kr per invånare eller 2.630 miljarder kr.

En tidsserie (1992-1997) för utvecklingen av hushållens finansiella tillgångar återfinns i tabellbilagan till detta kapitel (tabell 4.18).

Den skatt på kapital som direktdebiteras hushållen består i första hand av fastighetsskatt, skatt på räntor, utdelningar och reavinst, skattereduktion för skuldräntor samt förmögenhetsskatt. Sammantaget uppgick dessa skatter 1996 till ca 24 miljarder kr. Diagrammet 4.4 visar hur stora dessa skatter i genomsnitt är för olika åldersgrupper. Genomsnittet för hela befolkningen är drygt 2600 kr.

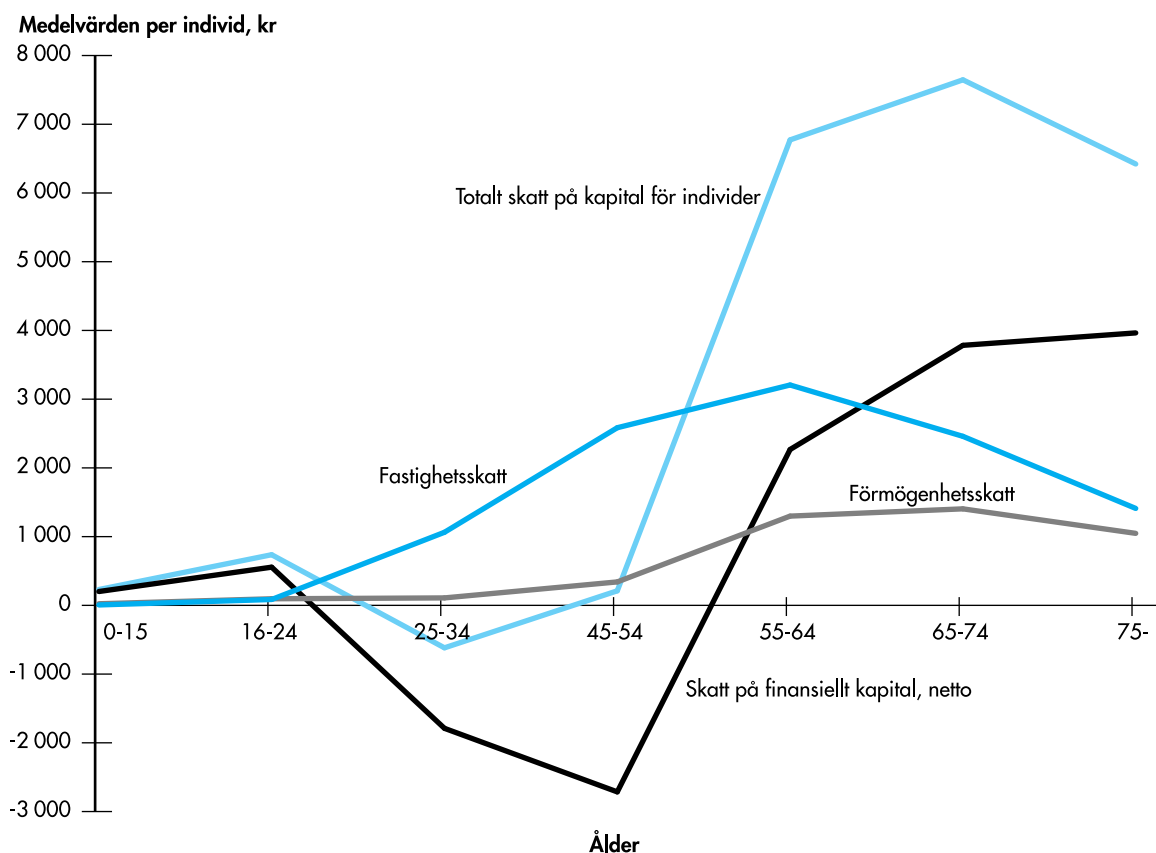
Skatten på kapital som debiteras individerna har en klar livscykelprofil. I ungdomsåren är skatten på kapital liten. I trettioårsåldern börjar man skaffa fastighet och skuldsätta sig. Totala skatten på kapital är genomsnittligt sett negativ i åldrarna 25-34 år. Därefter kommer hushållen in i en konsolideringsfas och skatten som tas ut på deras kapital ökar. För pensionärerna kan noteras en nedgång i fastighetsskatt beroende på att man byter boendeform.

Kapitalavkastningen och skatten på kapital för individer är starkt koncentrerad till höginkomsttagare (se tabell 4.20 i tabellbilaga). Av totala antalet inkomsttagare hade 1996 strax över 1 procent förvärvsinkomster över en halv miljon. Dessa inkomsttagare hade ca 5 procent av förvärvsinkomsterna i landet men betalade 20 procent av de skatter som tas ut på individernas kapital.

4.4 Diagram.

Skatt på kapital för individer i olika åldersgrupper år 1996. Medelvärden kr.

Average taxes on capital for individuals by age-group showing real estate tax, recurrent tax on wealth, net tax on capital income and total tax on capital. In SEK per inhabitant.

Anm: Sifferunderlaget till diagrammet återfinns i tabell 4.19 i tabellbilagan till detta kapitel.

Källa: Bearbetningar av det s.k. poststratifierade storurvalet 1996 (RRV-urval, 157 000 personer). SCB:s inkomststatistik.

4.4 Fastighetsskatt

Fastighetsskatt med den utformning den har idag introducerades i samband med skattereformen 1991. Småhusen hade tidigare – från mitten av 1950-talet – beskattats som en särskild egen förvärvskälla enligt en schablonmetod som innebar att på inkomstsidan togs upp en schablonberäknad avkastning beroende på taxeringsvärdet och att avdrag gavs för räntekostnader kopplade till fastighetsinnehavet.

Underlaget för fastighetsskatt utgörs av ett taxeringsvärde som i princip skall uppgå till 75 procent av marknadsvärdet. Avgörande för marknadsvärdet är byggnadens storlek, kvalitet och dess läge.

Taxeringsvärdena fastställs vid de s.k. allmänna fastighetstaxeringar som genomförs med sex års mellanrum (se tabell 4.5). Allmän fastighetstaxering äger rum olika år för olika fastighetstyper. Underlaget för de allmänna fastighetstaxeringarna är dels deklARATIONER ÖVER FASTIGHETERNAS BESKAFFENHET DELS S.K. VÄRDEOMRÅDEN SOM BESTÄMMS SÅ ATT VÄRDEFÖRHÅLLANDENA INOM ETT OMRÅDE ÄR LIKARTADE. Det taxeringsvärde som fastställs i samband med den allmänna fastighetstaxeringen kallas "basvärde".

Fr.o.m. 1996 är principen att taxeringsvärdena skall räknas om årligen (s.k. rullande fastighetstaxering) med hänsyn till hur priserna utvecklas¹. Den rullande fastighetstaxeringen omfattar både småhus, hyreshus och lantbruk. Förändringarna i taxeringsvärdena mellan enskilda år skall beaktas löpande i stället för med de längre tidsintervaller som skulle bli fallet om endast de allmänna fastighetstaxeringarna skulle ges genomslag.

Så har dock inte blivit fallet. Taxeringsvärdena för småhus och hyreshus (bostadsdelen) har inkomståret 1998 och 1999 frysts på samma nivå som gällde 1997. En utredning har tillsatts med uppdrag att se över taxeringsförfarandet. En annan utredning kommer att se över fastighetbeskattningen och bl.a. analysera neutraliteten mellan olika upplåtelseformer. Utredningen skall även överväga om det finns något lämpligt sätt att förbättra villkoren för fastboende i attraktiva kustområden.

Sedan 1994 har fastighetsskatten, med undantag för åren 1996 och 1997, varit 1,5 procent för småhus, hyreshus (bostadsdelen) och lantbruk (bostadshusdelen). Åren 1996 och 1997 var motsvarande skattesats 1,7 procent. I budgetpropositionen hösten 1998 har förslagits att fastighetsskatten på hyreshus (bostadsdelen) för år 1999 sänks från 1,5 till 1,3 procent. För nybyggda hus är av bostadspolitiska skäl skatten nedsatt under de första 10 åren. Ingen fastighetsskatt utgår de fem första åren och halv skatt (0,85%) utgår de följande fem åren. Sedan 1996 beskattas också kommersiella lokaler och industrifastigheter. Skattesatsen för kommersiella lokaler är 1,0 procent och för industrienheter 0,5 procent. Inkomståret 1997 infördes också en särskild fastighetsskatt på markvärdet för vattenkraftverk (1997 på 3,42 procent). Denna skatt ersatte en tidigare produktionsskatt på el från dessa vattenkraftverk. Den särskilda fastighetsskatten på markvärdet för vattenkraftverk har sänkts till 2,21 procent 1998 och till 0,5 procent från 1999. Därmed blir skattesatsen densamma som för industrienheter.

4.5 Tabell. Tidsschema för de allmänna fastighetstaxeringarna.

Time schedule for general real estate assessment by type of estate.

Fastighetstyp	Senaste allmänna fastighetstaxering		Nästa allmänna fastighetstaxering	
	genomförandeår	taxeringsvärdenivå	genomförandeår	taxeringsvärdenivå
Lantbruksenhet	1992	75% av prisläget 1990	1998	75% av prisläget 1996
Småhusenhet	1996	75% av prisläget 1994	2002	75% av prisläget 2000
Hyreshusenhet	1994	75% av prisläget 1992	2000	75% av prisläget 1998
Industrienhet	1994	75% av prisläget 1992	2000	75% av prisläget 1998
Specialenhet	1994	–	2000	–

Källa: Riksskatteverket.

4.6 Tabell. Skattesatser för fastighetsskatten 1994-1999.

Tax rates on real estate showing rates for private houses, apartment buildings, commercial property, industries and old hydroelectric power plants. Per cent.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Småhus (inkl. mangårdsbyggnad på lantbruk)	1,50	1,50	1,70	1,70	1,50	1,50
Hyreshus (bostadsdel)	1,50	1,50	1,70	1,70	1,50	1,30*
Kommersiella lokaler	0,00	0,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Industrienheter (utom vissa delar av elproduktionsenheter)	0,00	0,00	0,50	0,50	0,50	0,50
Vattenkraftverk – markvärde	0,00	0,00	0,50	3,42	2,21	0,50

*) Enligt förslag i budgetpropositionen hösten 1998.

¹⁾ Den rullande fastighetstaxeringen beaktar den faktiska prisutvecklingen i olika prisutvecklingsområden med i princip ett och ett halvt års eftersläpning. För inkomståret 1997 tar den rullande omräkningen hänsyn till prisnivån på fastigheter perioden 1 juli 1995-30 juni 1996 (den s.k. nivåperioden). År 1998 baseras den rullande omräkningen på nivåperioden 1 juli 1996-30 juni 1997 osv.

Fastighetsskatten på småhus är att se som en integrerad del av kapitalinkomstbeskattningen. Nivån på fastighetsskatten har ursprungligen valts i perspektiv av att uppnå en likformighet mellan hushållens alternativa sparformer. Med en proportionell kapitalinkomstskatt, där i princip alla kapitalinkomster beskattas med 30 procent, är en fastighetsskatt på taxeringsvärdet likvärdig med att småhusägaren får ta upp en schablonintäkt i inkomstslaget kapital. Vid skattesatsen 1,5 procent skulle motsvarande schablonintäkt bli 3,75 procent av småhusets marknadsvärde (5 procent av taxeringsvärdet).

Tabell 4.7 visar skatteunderlaget för fastighetsskatt och fastighetsskatt inkomståret 1996 fördelat på olika fastighetstyper. Individerna står som ägare i första hand till småhus. Fastighetsskatten på hyreshus bärs indirekt av hushållen via hyran. Fastighetsskatten på lokaler och industrier inverkar på företagets vinster (och därmed på intäkterna av bolagsskatten) och påverkar priserna på företagets produkter.

4.7 Tabell.

Fastighetsskatten år 1996 med fördelning på fastighetstyp. Miljarder kr.

Real estate tax 1996 for private houses, apartment buildings, commercial property and industries. BSEK.

	Skattesats	Beskattnings- underlag, mdkr	Fastig- hetsskatt mkr
Småhus (inkl. bostadshus på lantbruk)	"Normal"	878	14 929
	Nybyggda	37	0
	Utländ	1	25
	avgår skattereduktion*)		- 40
Summa småhus		916	14 914
Hyreshus (exkl lokaler)	"Normal"	280	4 756
	Övergångsregler	37	316
	Nybyggda	117	0
Summa hyreshus		434	5 073
Lokaler	1,0%	232	2 322
Industrier	0,5%	348	1 740
Summa		1 931	24 049

*) Om taxeringsvärdet blev kraftigt höjt vid 1996 års allmänna fastighetstaxering.

Anm: Slutsumman i uträknad fastighetsskatt är något högre än den fastighetsskatt som redovisas i tabell 4.1. Skillnaden består av avräkning enligt dubbelbeskattningsavtal av skatt som betalats till utlandet.

Källa: RSV, underlag för taxeringsutfallet för inkomståret 1996.

Fastighetsskatten uppgick enligt taxeringsutfallet för inkomståret 1996 till 24 miljarder kronor varav 62 procent hänförligt till småhus, 21 procent hyreshus, 10 procent lokaler och 7 procent industrier.

Skillnader i värdena på småhus

Värdena på småhus är en central komponent bland hushållens kapitaltillgångar och för hushållens ekonomi. Totalt fanns 1997 i landet 1.915.000 småhus med byggnadsvärde över 50.000 kr.

4.8 Tabell.

Bebyggda småhusenheter, 1997 (1-2 familjshus och fritidshus, byggnadsvärde minst 50 tkr).

Number of one- and two-dwelling buildings and buildings for seasonal use.

	Antal tusental	Totalt tax.värde mdkr	Medelvärde tkr
Småhus helårsbostad	1534	704	459
Fritidshus	381	101	266
Samtliga	1915	805	421

Källa: Statistiska centralbyrån. Rikets fastigheter 1997.

Värdena på småhus varierar över landet². Det genomsnittliga småhuset för permanentboende har ett taxeringsvärde på 459.000 kr. Taxeringsvärden över genomsnittet återfinns i Stockholms, Uppsala, Skåne, Hallands och Göteborg och Bohus län. Stockholms län har det högsta genomsnittliga taxeringsvärdet, 777.000 kr och Västernorrlands län det lägsta, 308.000 kr.

Fritidshuset har ett genomsnittligt taxeringsvärde på 266.000 kr. Spridningen ligger mellan 158.000 kr för Norrbottens län och 409.000 kr för Stockholms län.

De stora skillnaderna i taxeringsvärden mellan olika områden för fastigheter med likartade bruksvärden gör att det är svårt att finna en utformning av beskattningen av fastigheter som uppfattas som rättvis³.

Utifrån perspektivet att ett hus är en kapitaltillgång som skall beskattas likformigt med andra kapitaltillgångar och för att undvika skatteplanering bör fastighetsskatten utgå från ett värde som har kopplingar till marknadsvärdet. En beskattning utifrån marknadsvärdet kan i en del fall vara svåröfrenligt med en bruksvärdesorienterad syn på boendet.

2) Källa: Statistiska centralbyrån, Rikets fastigheter 1997.

3) I tabell 4.23 i tabellbilagan redovisas fastighetsskatt per kvm värdeyta i olika län år 1996.

Prisutvecklingen på småhus

Prisutvecklingen på småhus har varierat kraftigt i olika perioder vilket framgår av diagram 4.9. En viktig orsak har varit läget på kreditmarknaden.

Under första hälften av 1980-talet var det svårt att låna. Huspriserna låg i stort sett stilla även räknat i nominella priser. I mitten av 1980-talet avreglerades kreditmarknaden och i spåren av avregleringen blev det lätt att få lån samtidigt som realräntorna var låga. Huspriserna steg snabbt – betydligt snabbare än konsumentprisindex. Priserna hamnade på topp 1991. Bakslaget kom hösten 1992 när räntorna drevs upp i samband med den ekonomiska krisen i början 1990-talet. Mellan 1991 och 1993 sjönk priserna på egna hem med i genomsnitt nästan 20 procent. Därefter har priserna till

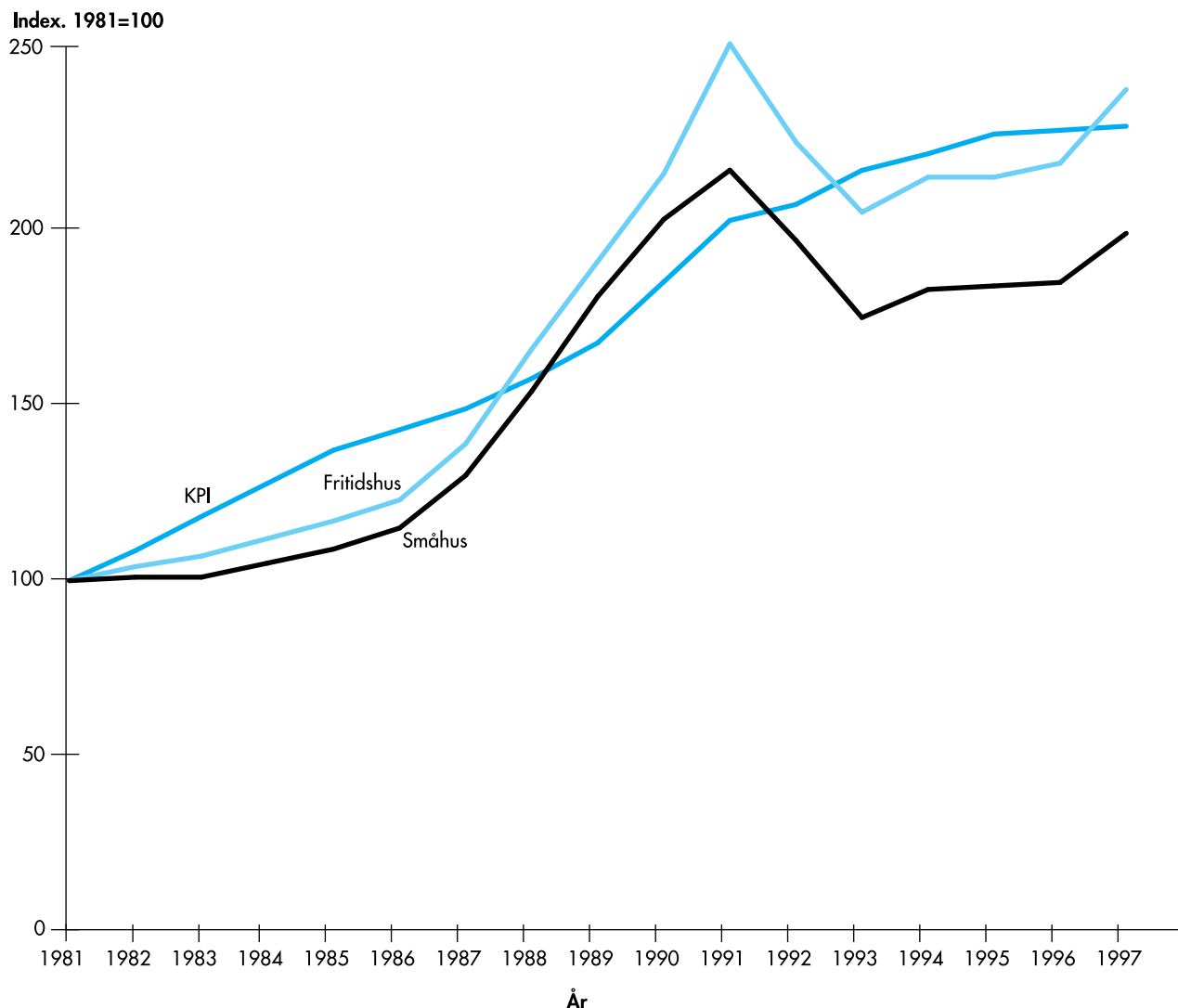
följd av sjunkande räntor visat en viss återhämtning. Priserna 1997 är nästan uppe i nivån de hade 1990. Sett från början av 1980-talet till 1997 har de genomsnittliga priserna på egna hem utvecklats något svagare än konsumentprisindex och på fritidshus i stort sett i takt med KPI.

Mönstret i prisförändringarna är likartat i hela landet även om nivåerna varierar mellan regionerna. Mer detaljerade uppgifter om prisutvecklingen i olika regioner återfinns i tabell 4.24 i tabellbilaga till detta kapitel.

4.9 Diagram.

Prisutvecklingen på småhus och fritidshus. Index 1981 = 100

Real estate price index for one- and two dwelling buildings 1981-1997.

Källa: SCB. Fastighetsprisstatistik.

4.5 Beskattningen av hushållens finansiella kapitalinkomster och skulder

Sammansättningen på hushållens finansiella förmögenhet

Hushållens finansiella tillgångar har ändrat sammansättning över åren. Tabell 4.10 visar hushållens finansiella tillgångar och skulder uttryckt som andel av brutonationalprodukten. Jämfört med 1970-talet har hushållen numera betydligt mer av sitt finansiella kapital placerat i aktier, fondandelar, obligationer och försäkringssparande. Banksparandet har gått tillbaka som kapitalplaceringsform.

Beskattningen av hushållens kapitalinkomster påverkas av förändringen. Med förskjutningen av sparandet från bank till värdepapper blir beskattning av värdestegringar ”reavinster” en mer central komponent i kapitalbeskattningen än tidigare. Avkastningsskatten på pensionsmedel hos pensionsfonder, som infördes i samband med skattereformen 1991, är en annan beståndsdel i kapitalbeskattningen som blivit viktigare. Denna skatt syftar till att göra beskattningen mera likformig mellan det direkta sparandet och försäkringssparandet i pensioner. För att upprätthålla likformigheten i beskattningen av hushållens olika tillgångstyper med den sammansättning som numera finns har utbyggnaden av systemet med kontrolluppgifter från banker m.fl. varit väsentlig (se beskrivning i kapitel 3).

4.10 Tabell.

Hushållssektorns finansiella förmögenhetsstruktur 1970-1996. Procentuella andelar av BNP.

Households, financial wealth structure 1970-1996. As percentage of GDP.

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
Tillgångar:	85,4	78,5	69,7	82,2	85,0	98,9	108,4
varav							
- kassa, bank	48,2	45,2	39,8	37,6	36,1	32,5	32,6
- obligationer	5,0	5,9	8,2	9,0	6,7	9,7	9,2
- börsaktier och fondandelar	7,5	8,3	5,3	15,0	17,4	22,2	28,6
- lån	2,3	3,0	3,4	3,3	3,2	0,9	1,3
- handelskrediter, försäkringssparande m.m.	22,3	16,1	13,0	17,3	21,6	33,7	36,6
Skulder	46,5	51,5	54,3	54,2	63,2	50,3	50,5
Finansiell förmögenhet	38,9	26,9	15,3	28,1	21,8	48,6	57,9

Källa: SCB. Finansräkenskaper 1996.

Skatt på kapitalinkomster

Inkomsträntor, utdelningar samt realisationsvinster vid försäljning av aktier, andelar, fastigheter, bostadsrätter och övrig lös egendom förs i individbeskattningen samman till ett eget inkomstslag "inkomst av kapital". I inkomstslaget kapital beskattas även inkomster av utyrning av privatbostad. För näringsidkare görs s.k. räntefördelning för att få en riktig fördelning av beskattningen av näringsidkares egna kapital mellan inkomstslagen kapital och näring. Avdrag i inkomstslaget kapital får göras för skuldräntor för lån på fastighet och andra lån, realisationsförluster samt vissa förvaltningskostnader.

Inkomstslaget kapital bildar sedan skattereformen 1991 ett skatteunderlag, på vilket skatteuttaget är proportionellt. Om inkomsterna är större än utgifterna utgår skatt på nettobeloppet. Är däremot utgifterna större än inkomsterna erhålls på motsvarande sätt en skattereduktion. Skattereduktionen på kapital dras av från skatten på förvärvsinkomst (och fastighetsskatt). Dock finns en begränsning som innebär att skattereduktionen i de fall underskottet överstiger 100 000 kr endast görs med 21 procent för den överskjutande delen.

Vid 1991 års skattereform sattes kapitalskattesatsen för såväl skatt som skattereduktion till 30 procent. Vissa smärre avvikelser i kapitalinkomstbeskattningen kom under åren 1992 och 1993. Bl.a. sänktes reavinstskatten och skatten på utdelning för svenska aktier till 25 procent. Inkomståret 1994 skedde en rad större förändringar på kapitalskatteområdet. Skattesatsen sänktes för realisationsvinster på svenska aktier till 12,5 procent och skatten på reavinster vid försäljning av villor och bostadsrätter till 15 procent. Vidare slopades den s.k. dubbelbeskattningen av utdelningsinkomster från svenska aktier. Tekniskt skedde detta genom att svenska aktier befriades från kapitalskatt vid taxeringen i individbeskattningen. Från och med år 1995 återställdes

emellertid kapitalskattesatsen till att i huvudsak vara 30 procent. För småhus gäller att reavinstskatten är 30 procent men beskattningsunderlaget tas endast upp till hälften av den nominellt beräknade vinsten. Denna regel har sin grund i de avvägningar som gjordes när de s.k. takregler, som infördes i samband med skattereformen, slopades. För reavinst vid försäljning av närings- och hyresfastigheter sätts beskattningsunderlaget till 90 procent av vinsten. Allemanssparandet som infördes 1984 var skattebefriat fram till 1990. I samband med basbreddningarna i skattereformen beslutades att räntan på allemanssparandet skulle beskattas men endast med 20 procent. Fr.o.m. år 1993 beskattas räntan på allemanssparandet i likhet med annan ränta med 30 procent. Allemanssparandet har avvecklats som särskild sparform under 1998. Andelar i allemansfonder, som tidigare haft en gynnad skattställning, ger fr.o.m. inkomståret 1997 inte längre skatterabatt. Både utdelning och reavinst beskattas, precis som övriga fonder, med 30 procent. Insättningsbegränsningen har också slopats.

Vid försäljning av villor och bostadsrätter har den som säljer en bostad och därefter köper en annan bostad, vissa möjligheter att skjuta upp beskattningen av en eventuell realisationsvinst i samband med försäljningen av ursprungsbostaden.

Tabell 4.11 visar taxeringsunderlag och skatten på kapitalinkomst för fysiska personer (individer och dödsbon) inkomståren 1991-1996. Det bör observeras att beloppen i tabellen avser *taxeringsmässiga skatteunderlag* och dessa har varierat över tiden, bl.a. som en återspeglning av förändringar i skattesatsen (t.ex. är det taxeringsmässiga skatteunderlaget vid utdelningar på svenska aktier satt till noll år 1994 då aktierna var befriade från skatt i individledet; ett annat exempel är sänkningen av reavinstskatten på aktier 1994 från 25 till 12,5 procent vilket tekniskt effektuerades genom att det taxeringsmässiga underlaget sänktes).

4.11 Tabell.

Taxeringsunderlag och skatt på inkomst av kapital för fysiska personer inkomståren 1991-1996, miljarder kronor.

Assessed tax base and assessed tax on income from income from capital for individuals 1991-1996. BSEK.

	Taxeringsmässigt skatteunderlag					
	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Inkomstränta/utdelningar/positiv räntefördelning	48,0	53,1	47,8	41,8	46,6	46,0
Skuldränta/negativ räntefördelning	- 84,7	- 91,2	- 84,0	- 76,8	- 74,7	- 70,6
Netto räntor/utdelningar	- 36,7	- 38,1	- 36,2	- 35,0	- 28,1	- 24,6
Realisationsvinst	41,7	19,1	19,6	38,8	21,5	42,4
Realisationsförlust	- 3,3	- 4,1	- 5,5	- 6,5	- 4,9	- 4,6
Nettoreavinst	38,4	15,0	14,1	32,3	16,6	37,7
Förvaltningskostnader m.m.	- 1,3	- 0,9	- 0,7	- 0,4	- 0,3	- 0,4
Summa inkomst av kapital	0,4	- 24,0	- 22,8	- 3,1	- 11,8	12,7
Nettoskatt på inkomst av kapital	- 0,7	- 6,5	- 6,2	- 0,3	- 3,1	4,2

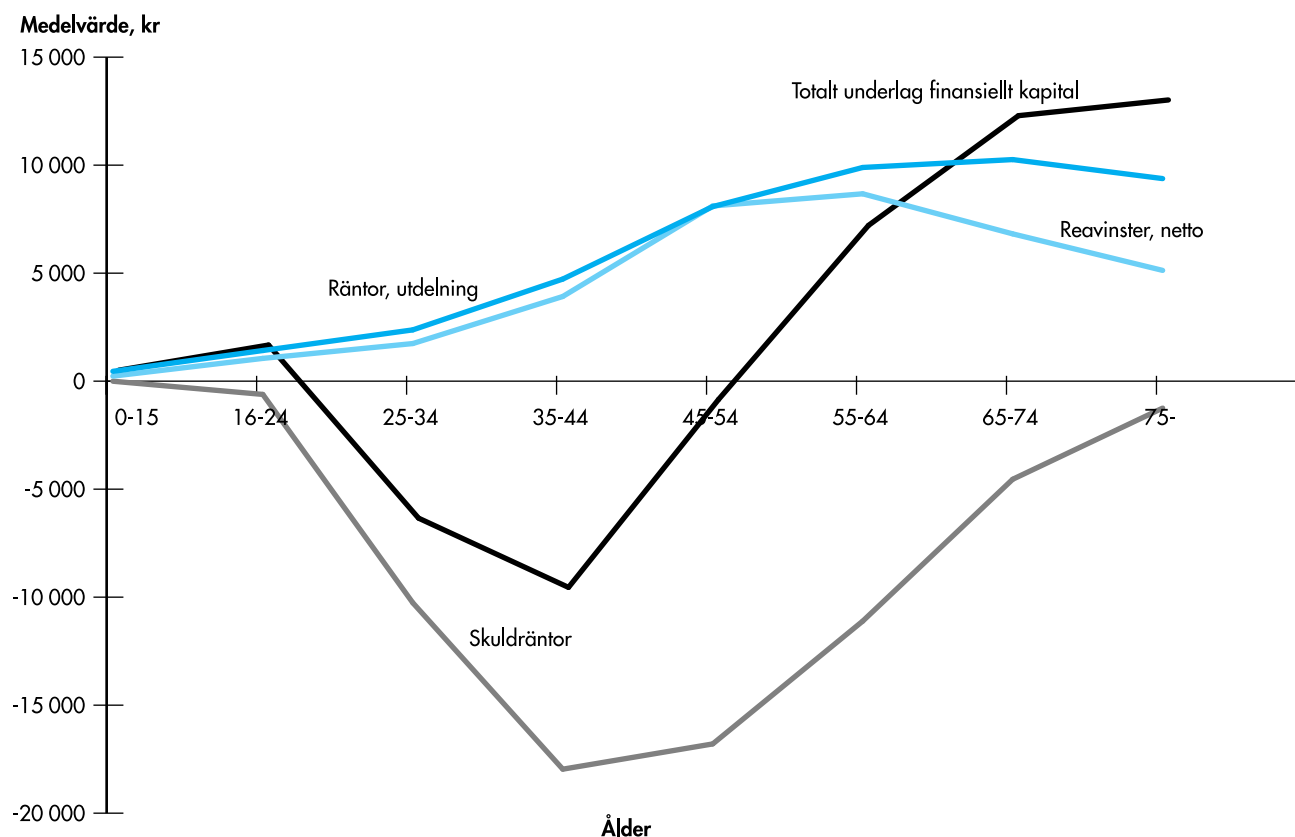
Källa: RSV, underlag för taxeringsutfallet för inkomståret 1996.

Jämförelsen visar att beloppen för skuldräntor har minskat de senaste åren men de är avsevärt större än för inkomsträntor/utdelningar. Detta hänger givetvis samman med att skuldräntor kopplade till småhusinnehav också redovisas i detta inkomstslag. Reavinsterna har varierat kraftigt mellan åren. Åren 1991, 1994 och 1996 har nivåerna varit höga. Svängningarna förklaras bl.a. av skatteplanering i samband med förändring av skatte-reglerna. Trots att reavinsterna i de taxeringsmässiga underlagen 1994 bara togs upp till hälften av vad som gällde 1993 så ökade reavinsternas netto från 14 till 32 miljarder kr. Den kraftiga ökningen av reavinsterna 1994 sammanhänger med att många sålde aktier under slutet av året då det blev känt att reavinstskatten skulle skärpas. År 1996 blev nivån hög bl.a. beroende på att innehav i allemansfonder realiserades inför de förändringar som innebar att den speciella skattenedsättningen för allemansfonder skulle slopas.

Inkomsterna från räntor och utdelningar ökar med åldern (diagram 4.13). Reavinsterna är som störst i övre medelåldern. Mest skuldyngda är hushållen i medelåldern med skuldräntor på i genomsnitt 17 å 18000 kr.

4.13 Diagram. Underlagen för beskattning av finansiellt kapital per innevärdare i olika åldersgrupper år 1996, kr.

Average net income on financial capital for individuals by age-group and type of capital income and capital cost. In SEK per inhabitant.

Anm: Sifferunderlaget till diagrammet återfinns i tabell 4.21 i tabellbilagan till detta kapitel.

Källa: Bearbetningar av det s.k. poststratifierade storurvalet 1996 (RRV-urval, 1 57 000 personer).

4.12 Tabell. Inkomst av kapital 1996. Taxeringsmässiga begrepp. Antal och belopp (exkl. dödsbon).

Assessed income on capital divided on different types of capital income and capital cost.

	Antal individer tusental	Totalt belopp mdkr	Genomsnitt tkr
Kapitalinkomster:			
- ränta, utdelning m.m.	5 977	40,4	6,8
- uthyrning privatbostad	64	0,9	14,6
- positiv räntefördelning	143	4,3	30,5
- realisationsvinst	1 127	41,2	36,5
Summa kapitalinkomster	6 041	86,8	14,4
Kapitalutgifter:			
- utgiftsränta	3 967	70,2	17,7
- förvaltningskostnad	91	0,4	4,1
- negativ räntefördelning	35	0,5	15,6
- realisationsförlust	198	4,6	23,3
Summa kapitalutgifter	4 040	75,7	18,7
Netto	7 170	- 11,1	
varav överskott	4 045	71,4	17,6
varav underskott	3 125	60,3	19,3

Källa: SCB. Inkomster, skatter och bidrag 1996.

4.6 Förmögenhetsskatt

Förmögenhetsbeskattningen kan ses som ett progressivt komplement i en i övrigt proportionell kapitalinkomstbeskattning. Den proportionella skatt, 1,5 procent, som tas ut på nettoförmögenheter överstigande en viss nivå bildar ett andra skikt i beskattningen av avkastningen på kapital.

Inkomståret 1996 betalade individerna 5.034 miljoner kr i förmögenhetsskatt. Förmögenhetsskatt betalas även av vissa juridiska personer i första hand ekonomiska föreningar och vissa stiftelser⁴. Förmögenhetsskatten för dessa är relativt liten – 1996 ca 114 miljoner.

4.14 Tabell.

Antal skattskyldiga som debiterats förmögenhetsskatt 1992-1996.

Recurrent tax on wealth for individuals and companies. Number of tax-payers and amount in MSEK.

	1992	1993	1994	1995	1996
Fysiska personer:					
antal, tusental	400	474	379	407	457
belopp, mkr	2112	2785	3072	3503	5034
Juridiska personer:					
antal, tusental	11	12	11	12	12
belopp, mkr	62	70	72	81	114

Källa: Riksskatteverket.

Åren 1990 och 1991 fanns ett progressivt inslag i förmögenhetsskatteskalen. Sedan 1992 är förmögenhetsskatten proportionell och utgår med 1,5 procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten som överstiger skattepliktsgränsen. Skattepliktsgränsen för uttag av förmögenhetsskatt på fysiska personer höjdes 1996 från 800.000 till 900.000 kronor. Höjningen gjordes bl.a. för att dämpa genomslaget av fastighetstaxeringen 1996. Förmögenhetsskatteskalen för fysiska personer åren 1990-1998 framgår av sammanställningen nedan.

4.15 Tabell.

Skattepliktsgräns och skattesatser i förmögenhetsbeskattningen.

Level of net wealth above which wealth tax is to be paid and tax rates in percent.

Inkomstår	Beskattningsbar förmögenhet, tusental kr.	Skattesats inom skiktet, %
1990	800 – 1 600	1,5
	1 600 – 3 600	2,5
	3 600 –	3,0
1991	800 – 1 600	1,5
	1 600 –	2,5
1992-1995	800 –	1,5
1996-	900 –	1,5

Förmögenheter sambeskattas fortfarande. För makar och sammanboende som har eller haft gemensamma barn gäller således skattepliktsgränsen på 900 000 kr för hushållet ihop.

Det finns emellertid en begränsningsregel för att det samlade skatteuttaget inte skall bli alltför högt. Spärrbeloppet för skatt på förvärvsinkomst, skatt på kapitalinkomst och förmögenhetsskatt är satt till 60 procent av summan av den beskattningsbara förvärvsinkomsten och inkomsten av kapital. Blir skattebeloppet högre än spärrbeloppet, sätts i första hand förmögenhetsskatten ned (dock inte lägre än till hälften), därefter inkomstskatten på kapitalinkomster och slutligen den statliga inkomstskatten på förvärvsinkomster.

Vid beräkning av den taxerade förmögenheten tas fastigheter upp till taxeringsvärdet (som skall motsvara 75 procent av marknadsvärdet). Förmögenhet i företag vars aktier är onoterade och som enbart är rörelse drivande eller fastighetsförvaltande är inte skattepliktig. Ingen förmögenhetsskatt betalas heller på aktier på de s.k. OTC- och O-listorna. Inregistrerade aktier på börsen togs t.o.m. 1995 upp till 75 procent av marknadsvärdet. År 1996 togs de upp till fulla värdet. Fr.o.m. 1997 tas de upp till 80 procent av sitt marknadsvärde.

För bedömningar av hur förmögenhetsskatten utvecklas i samband med värdeförändringar på börsen och priset på fastigheter är det väsentligt att känna till hur den beskattningsbara förmögenheten är sammansatt. Simuleringar av förmögenheternas sammansättning på tillgångssidan avseende inkomståret 1996 visar följande⁶:

Komponent	Andel av tillgångsmassan
Egna hem	36%
Bankmedel	24%
Aktier	17%
Hysesfastighet	6%
Övriga tillgångar	17%

”Egna hem” är den tyngsta komponenten med 36 procent av tillgångsmassan. Därefter kommer bankmedel med 24 procent och aktier med 17 procent.

År 1996 hade 276 000 hushåll en nettoförmögenhet över 900 000 kronor. Den samlade beskattningsbara förmögenheten för dessa var 353 miljarder kronor. Av beskattningsvärdet är nästan hälften hänförligt till de drygt 18 000 hushåll som har en förmögenhet över 4 miljoner kronor (tabell 4.16).

4) För dessa uppgår fribeloppet till 25.000 kr och skattesatsen till 1,5 promille.

5) Med undantag för vissa aktier som i skatteplaneringssyfte flyttat till dessa listor.

6) Källa: ”Beräkningskonventioner”. En rapport från Skatteekonomiska enheten på Finansdepartementet. Budgetåret 1998.

4.16 Tabell. Förmögenheter efter storlek 1996 (fysiska personer exkl. dödsbon).

Taxable net wealth by size 1996 (individuals).
Number of households having net wealth exceeding 900.000 SEK and amount of net wealth exceeding 900 000 SEK in BSEK.

Förmögenhet miljoner kr	Antal familjer med beskattningsbar förmögenhet		Beskattningsbar förmögenhet (beskattningsunderlag)	
	antal	andel i %	miljarder kr	andel i %
0,9-1,0	27 518	10	1,4	0
1,0-1,4	101 301	37	28,7	8
1,4-2,0	73 733	27	55,5	16
2,0-3,0	41 168	15	61,5	17
3,0-4,0	13 776	5	34,8	10
4,0-	18 326	7	171,0	48
Summa	275 822	100	353,0	100

Källa: SCB. Inkomster, skatter och bidrag 1996.

4.7 Arvs- och gåvoskatt

Arvsskatt tas ut på egendom som förvärfas genom arv eller testamente. Skatten utgår från värdet av den arvslott som den skattskyldige får. Beräkningen görs efter en progressiv skatteskala. Dessutom beror skattens storlek på vilken skatteklass den skattskyldige tillhör. Skattskyldig är den som förvärvar egendomen.

Gåvoskatt tas ut för egendom som förvärfas genom gåva. Skatten baseras på värdet av den gåva som den skattskyldige får och beräknas även den efter en progressiv skatteskala och efter vilken skatteklass den skattskyldige tillhör. Gåvor vars värde understiger 10 000 kronor per år från samma givare är skattefria. Antalet deklarerade gåvor ligger i storleksordningen 30.000 per år.

Värderingsreglerna för tillgångar och skulder i arvs- och gåvobeskattningen är snarlika de som finns i förmögenhetsbeskattningen. En skillnad är tillgångar i näringsverksamhet. Dessa ingår i beskattningsunderlaget i samband med arv- och gåva men är undantagna från årlig förmögenhetsskatt.

Sedan år 1992 gäller följande regler för arvs- och gåvoskatten. Först görs ett grundavdrag. Vid arvsbeskattning är grundavdraget 280 000 kronor för arv som tillfaller make eller sambo. Grundavdraget för arvslott till barn och barnbarn är 50 000 kronor (barn under 18 år får göra avdrag med ytterligare 5000 kronor för varje år som återstår till barnet fyller 18 år). För övriga personer, institutioner och föreningar m.m. är grundavdraget 21 000 kronor. Vid gåvobeskattningen är grundavdraget 10 000 kronor per år när gåvotagaren får gåvor från samma givare. Efter det att grundavdraget dragits av beskattas arv- och gåvor efter samma skatteskala. Skatteskalan redovisas i tabell 4.17.

År 1997 gav arvsskatten 1573 miljoner kr i skatteinkomster medan gåvoskatten inbringade 222 miljoner.

4.17 Tabell. Skatteklasser och skattesatser i arvs- och gåvobeskattningen.

Tax classes and tax rates for inheritance and gift tax.

Skattepliktiglott, kronor	Arvs/gåvoskatt, kronor
Klass I (make, sambo, barn, barnbarn):	
- 300 000	10% inom skiktet
300 000 - 600 000	30 000+20% inom skiktet
600 000 -	90 000+30% inom skiktet
Klass II (övriga personer):	
- 70 000	10% inom skiktet
70 000 - 140 000	7 000+20% inom skiktet
140 000 -	21 000+30% inom skiktet
Klass III (institutioner, föreningar m.m.):	
- 90 000	10% inom skiktet
90 000 - 170 000	9 000+20% inom skiktet
170 000 -	25 000+30% inom skiktet

4.8 Kupongskatt

Kupongskatt utgår på utdelning på aktier i svenska aktiebolag och andelar i svenska aktiefonder. Den är en definitiv källskatt och erläggs med 30 procent av utdelningen till i utlandet bosatta personer och av vissa med dem likställda utdelningsberättigade. Från huvudregeln om 30 procent kupongskatt förekommer undantag. Till följd av ingångna avtal med olika länder kan kupongskatten sättas ned med varierande skattesatser för att undvika dubbelbeskattning med hänsyn till beskattningen i hemlandet. Kupongskatten resulterade 1997 i skatteinkomster på 1,7 miljarder kronor.

4.9 Stämpelskatt

Stämpelskatt utgår vid förvärf av fast egendom och tomträtter samt vid beviljande av in-teckningar. Stämpelskatten uppgick 1997 till 2,6 miljarder kronor.

Vid förvärf är skatten 1,5 procent av egendomens värde. Förvärfas egendomen av juridisk person är dock skatten med vissa undantag 3 procent. För att stimulera bostadsmarknaden var stämpelskatten tillfälligt nedsatt till 0,5 resp. 1 procent under perioden 12 juni 1996-31 december 1997.

Vid in-teckning är skatten 2 procent av in-teckningsbeloppet för fast egendom och tomträtt, 1 procent för luftfartyg och näringsverksamhet samt 0,4 procent för skepp.

Tidigare utgick stämpelskatt också på aktier vid bildandet av aktiebolag och vid ökning aktiekapital. Stämpelskatten på aktier upphörde den 1 januari 1995.

4.10 Avkastningsskatt på pensionsfonder

Skatt på pensionsfondernas avkastning är en indirekt skatt som betalas av försäkringsbolag och pensionssparinstitut som förvaltar avsatta pensionsmedel. Avkastningsskatten infördes i samband med skattereformen 1991. Beskattningen av avkastningen på pensionsmedel syftar till att göra beskattningen mera likformig mellan privatpersoners direkta sparande i bank etc. och försäkringssparande i pensions- och kapitalförsäkringar. Genom avkastningsskatten begränsas i princip den del av tillväxten (avkastningen) av pensionskapitalet som kommer den pensionsförsäkrade till godo.

Skatteunderlaget utgörs av pensionskapitalets värde vid taxeringsårets ingång. Därefter beräknas en schablonavkastning genom att multiplicera underlaget med den genomsnittliga statslåneräntan. Schablonavkastningen på pensionsförsäkringskapital beskattas inkomståret 1998 med 15 procent medan avkastningen på kapital i kapitalförsäkring beskattas med 27 procent.

Den totala förmögenheten har vid utgången av år 1997 (som utgör underlag för beskattning under inkomståret 1998) beräknats uppgå till 781 miljarder kr⁷. Av kapitalet beräknas tjänstepensionskapitalet uppgå till 564 miljarder, det övriga privata pensionskapitalet till 176 miljarder och kapital i kapitalförsäkringar till 41 miljarder.

Enligt taxeringsutfallet för inkomståret 1996 debiterades totalt 13,6 miljarder kronor i avkastningsskatt.

4.11 Bolagsskatt

Från och med 1995 är den statliga inkomsts-katten för juridiska personer, eller som den populärt kallas "bolagsskatten", 28 %. Skatteunderlaget, den taxerade inkomsten, räknas fram som det bokföringsmässiga resultatet korrigerat för skattemässiga justeringar. Vid 1997 års taxering uppgick den totala taxerade inkomsten för aktiebolag till 127,5 miljarder kronor och bolagsskatten för dessa till 34,5 miljarder kronor. Av samtliga aktiebolag redovisar cirka 2/3 överskott vid taxeringen och resterande tredjedel redovisar sammanlagda underskott på 194 miljarder.

En stor andel av den redovisade beskattningsbara inkomsten är hänförlig till en mindre mängd mycket stora företag. 96 % av bolagen svarar för endast 14 % av den totala taxerade inkomsten.

Med ekonomisk dubbelbeskattning menar man att ett bolag (eller en ekonomisk förening) först skall betala skatt för sin vinst. Därefter skall aktie- eller andelsägarna betala skatt på den vinstutdelning som företaget lämnar. Eftersom företag i princip inte får göra avdrag för vinstutdelningen uppkommer dubbelbeskattning.

Företagsbeskattningen behandlas utförligare i kapitel 6.

7) Källa: "Beräkningskonventioner". En rapport från Skatteekonomiska enheten på Finansdepartementet. Budgetåret 1998.

Tabellbilaga.

- 4.18 Tabell. Hushållssektorns finansiella tillgångar och skulder 1992-1997, ställning vid årets slut.
- 4.19 Tabell. Skatt på kapital år 1996 för dödsbon samt för individer efter ålder.
- 4.20 Tabell. Skatt på kapital år 1996 för dödsbon samt för individer efter taxerad förvärvsinkomst.
- 4.21 Tabell. Avkastning på finansiellt kapital år 1996 för dödsbon samt för individer efter ålder.
- 4.22 Tabell. Avkastning på finansiellt kapital år 1996 för dödsbon samt för individer efter taxerad förvärvsinkomst.
- 4.23 Tabell. Fastighetsskatt utslaget per kvm värdeyta för småhus i olika län 1996.
- 4.24 Tabell. Fastighetsprisindex för småhus i olika regioner 1981-1997.
- 4.25 Tabell. Generalindex på Stockholms fondbörs.
- 4.26 Tabell. Ränteutvecklingen 1990 och framåt för rörlig och bunden, femårig, villaränta.

4.18 Tabell.**Hushållssektorns finansiella tillgångar och skulder 1992-1997, ställning vid årets slut.
Miljarder kr.**

Households, incl. private non-profit institutions serving households, financial assets and liabilities, outstanding values. In BSEK.

	1992	1993	1994	1995	1996	1997 prel
FINANSIELLA TILLGÅNGAR						
Kontanter	56	59	67	65	52	57
Banktillgodohavanden	409	412	425	421	453	433
Allemanssparande	72	68	54	50	44	32
Obligationer, förlagsbevis m.m.	106	112	132	160	156	149
Aktier, andelar och insatser	306	410	439	427	572	..
– börsnoterade, svenska	105	183	209	237	315	392
– ej, börsnoterade svenska	171	187	192	155	205	..
varav fondandelar	89	124	125	128	168	262
– utländska	31	41	39	34	51	63
Försäkringssparande	194	217	240	263	289	352
– svenska	188	207	224	246	270	333
– utländska	6	10	16	17	18	19
Lån till företag, finanssektorn, kommuner	19	18	15	15	22	..
Handelskrediter	3	4	4	4	4	..
Övrigt inkl. restpost	181	238	256	289	326	..
Summa finansiella tillgångar	1 344	1 538	1 632	1 693	1 918	..
SKULDER						
Handelskrediter	7	8	8	9	9	..
Lån	840	831	824	821	844	890
Summa skulder	848	839	832	829	853	..
FINANSIELL NETTOFÖRMÖGENHET	496	699	799	864	1 066	..

Källa: Statistiska centralbyrån. Finansräkenskaperna.

4.19 Tabell.

Skatt på kapital år 1996 för dödsbon samt för individer efter ålder.

Taxes on capital for individuals by age-group showing real estate tax, recurrent tax on wealth, net tax on capital income and total tax on capital. In MSEK and average values in SEK per inhabitant.

Ålder	Antal individer	Totalbelopp, mkr						Medelvärden per individ, kr					
		Fastighets- skatt	Förmögen- hetskatt	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav Skatt på kapital- överskott	Skatte- reduktion för underskott	Summa direkt skatt på kapital för individer	Fastighets- skatt	Förmögen- hetskatt	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav Skatt på kapital- överskott	Skatte- reduktion för underskott	Summa direkt skatt på kapital för individer
0-15	1 550 210	9	36	312	312	0	357	6	23	201	201	0	230
16-24	1 054 758	90	101	586	761	- 175	777	85	96	556	721	- 166	737
25-34	1 255 738	1 335	136	- 2 247	1 397	- 3 644	- 776	1 063	108	- 1 789	1 112	- 2 902	-618
35-44	1 181 643	3 054	403	- 3 207	2 342	- 5 549	250	2 585	341	- 2 714	1 982	- 4 696	212
45-54	1 266 459	4 295	1 183	-183	4 902	- 5 085	5 295	3 391	934	- 144	3 871	- 4 015	4 181
55-64	877 988	2 815	1 140	1 991	4 145	- 2 154	5 946	3 206	1 298	2 268	4 721	- 2 453	6 772
65-74	799 070	1 965	1 122	3 023	3 740	- 717	6 110	2 459	1 404	3 783	4 680	- 897	7 646
75-	832 473	1 174	872	3 300	3 484	- 184	5 346	1 410	1 047	3 964	4 185	- 221	6 422
Samtliga	8 818 340	14 736	4 994	3 575	21 083	- 17 508	23 305	1 671	566	405	2 391	- 1 985	2 643
Andel %		63%	21%	15%	90%	- 75%	100%						
Tillkommer för: dödsbon	319 604	283	51	494	528	- 34	828	885	160	1 546	1 652	- 106	2 591
Totalt	9 137 944	15 019	5 045	4 069	21 611	- 17 542	24 133						

Anm: De smärre avvikelser som förekommer i totalbeloppen jämfört med värdena i tabell 4.1 sammanhänger med att tabellen ovan bygger på ett urval som räknats upp till rikssiffror.

Källa: Bearbetning av det s.k. poststratifierade storurvalet 1996 (RRV-urval, 1 57 000 personer). SCB:s inkomststatistik.

4.20 Tabell.

Skatt på kapital år 1996 för dödsbon samt för individer efter taxerad förvärvsinkomst.

Taxes on capital for individuals by assessed income from earning showing real estate tax, recurrent tax on wealth, net tax on capital income and total tax on capital. In MSEK and average values in SEK per inhabitant.

Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal individer	Totalbelopp, mkr						Medelvärden per individ, kr					
		Fastighets-skatt	Förmögen-hetskatt	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav Skatt på kapital-överskott	Skatte-reduktion för underskott	Summa direkt skatt på kapital för individer	Fastighets-skatt	Förmögen-hetskatt	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav Skatt på kapital-överskott	Skatte-reduktion för underskott	Summa direkt skatt på kapital för individer
0 - 20	1 940 685	332	169	912	971	- 59	1 413	171	87	470	500	- 30	728
20 - 40	469 110	210	95	641	688	- 47	946	448	203	1 366	1 467	- 100	2 017
40 - 60	257 072	165	57	318	429	- 111	540	642	222	1 237	1 669	- 432	2 101
60 - 80	542 730	477	228	1 147	1 336	- 189	1 852	879	420	2 113	2 462	- 348	3 412
80 - 100	442 238	467	190	678	993	- 315	1 335	1 056	430	1 533	2 245	- 712	3 019
	434 253	592	177	516	986	- 470	1 285	1 363	408	1 188	2 271	- 1 082	2 959
100 - 120	546 496	842	182	324	1 083	- 759	1 348	1 541	333	593	1 982	- 1 389	2 467
120 - 140	646 078	1 179	268	173	1 296	- 1 123	1 620	1 825	415	268	2 006	- 1 738	2 507
140 - 160	663 952	1 284	256	-161	1 291	- 1 452	1 379	1 934	386	- 242	1 944	- 2 187	2 077
160 - 180	640 038	1 339	301	-510	1 230	- 1 740	1 130	2 092	470	- 797	1 922	- 2 719	1 766
180 - 200	564 565	1 349	272	-876	1 065	- 1 941	745	2 389	482	- 1 552	1 886	- 3 438	1 320
200 - 220	446 728	1 259	250	-813	1 025	- 1 838	696	2 818	560	- 1 820	2 294	- 4 114	1 558
220 - 240	331 372	1 071	291	-516	1 011	- 1 527	846	3 232	878	- 1 557	3 051	- 4 608	2 553
240 - 260	219 842	739	177	-643	545	- 1 188	273	3 362	805	- 2 925	2 479	- 5 404	1 242
260 - 280	147 257	576	157	-364	497	- 861	369	3 912	1 066	- 2 472	3 375	- 5 847	2 506
280 - 300	108 582	462	156	-232	454	- 686	386	4 255	1 437	- 2 137	4 181	- 6 318	3 555
300 - 320	78 936	333	117	-121	387	- 508	329	4 219	1 482	- 1 533	4 903	- 6 436	4 168
320 - 340	59 939	277	121	-54	369	- 423	344	4 621	2 019	- 901	6 156	- 7 057	5 739
340 - 360	46 068	228	113	-51	284	- 335	290	4 949	2 453	- 1 107	6 165	- 7 272	6 295
360 - 400	68 252	392	180	128	629	- 501	700	5 743	2 637	1 875	9 216	- 7 340	10 256
400 - 500	87 692	537	331	51	784	- 733	919	6 124	3 775	582	8 940	- 8 359	10 480
500 - 1000	69 148	516	550	1 045	1 679	- 634	2 111	7 462	7 954	15 113	24 281	- 9 169	30 529
1000-	7 309	110	357	1 984	2 053	- 69	2 451	15 050	48 844	271 446	280 887	- 9 440	335 340
Samtliga	8 818 340	14 736	4 994	3 575	21 083	- 17 508	23 305	1 671	566	405	2 391	- 1 985	2 643
Tillkommer för: dödsbon	319 604	283	51	494	528	- 34	828	885	160	1 546	1 652	- 106	2 591
Totalt	9 137 944	15 019	5 045	4 069	21 611	- 17 542	24 133						

Anm: De smärre avvikelser som förekommer i totalbeloppen jämfört med värdena i tabell 4.1 sammanhänger med att tabellen ovan bygger på ett urval som räknats upp till rikssiffror.

Källa: Bearbetning av det s.k. poststratifierade storurvalet 1996 (RRV-urval, 157 000 personer). SCB:s inkomststatistik.

4.21 Tabell.

Avkastning på finansiellt kapital år 1996 för dödsbon samt för individer efter ålder.

Assessed net income on financial capital for individuals by age-group and type of capital income and capital cost.
In MSEK and average value in SEK per inhabitant.

Ålder	Antal individer	Totalbelopp, mkr					Medelvärden per individ, kr				
		Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Reavinster netto för förlust	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag	Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Reavinster netto för förlust	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag
0-15	1 550 210	705	360	- 4	- 2	1 059	455	232	- 3	- 1	683
16-24	1 054 758	1 497	1 112	- 648	- 10	1 951	1 419	1 054	- 614	- 9	1 850
25-34	1 255 738	2 981	2 186	- 12 885	- 22	- 7 740	2 374	1 741	- 10 261	- 18	-6 164
35-44	1 181 643	5 584	4 632	- 21 226	- 62	- 11 072	4 726	3 920	- 17 963	- 52	-9 370
45-54	1 266 459	10 234	10 273	- 21 269	- 90	- 852	8 081	8 112	- 16 794	- 71	-673
55-64	877 988	8 686	7 616	- 9 754	- 62	6 486	9 893	8 674	- 11 109	- 71	7 387
65-74	799 070	8 197	5 449	- 3 629	- 54	9 963	10 258	6 819	- 4 542	- 68	12 468
75-	832 473	7 807	4 269	- 1 038	- 53	10 985	9 378	5 128	- 1 247	- 64	13 196
Samtliga	8 818 340	45 691	35 896	- 70 452	- 355	10 780	5 181	4 071	- 7 989	- 40	1 222
Tillkommer för: dödsbon	319 604	586	1 283	- 248	- 7	1 614	1 834	4 014	- 776	- 22	5 050
Totalt	9 137 944	46 277	37 179	- 70 700	- 362	12 394					

Anm. De smärre avvikelser som förekommer i totalbeloppen jämfört med värdena i tabell 4.11 sammanhänger med att tabellen ovan bygger på ett urval som räknats upp till rikssiffror.

Källa: Bearbetning av det s.k. poststratifierade storurvalet 1996 (RRV-urval, 1 57 000 personer). SCB:s inkomststatistik.

4.22 Tabell.

Avkastning på finansiellt kapital år 1996 för dödsbon samt för individer efter taxerad förvärvsinkomst.

Assessed net income on financial capital for individuals by assessed income from earning and type of capital income and capital cost. In MSEK and average value in SEK per inhabitant.

Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal individer	Totalbelopp, mkr					Summa underlag	Medelvärden per individ, kr				
		Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Reavinster netto för förlust	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad			Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Reavinster netto för förlust	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag
0	1 940 685	1 701	1 833	- 738	- 17	2 779	876	945	- 380	- 9	1 432	
- 20	469 110	1 297	1 180	- 464	- 8	2 005	2 765	2 515	- 989	- 17	4 274	
20 - 40	257 072	846	669	- 515	- 4	996	3 291	2 602	- 2 003	- 16	3 874	
40 - 60	542 730	3 291	1 350	- 911	- 23	3 707	6 064	2 487	- 1 679	- 42	6 830	
60 - 80	442 238	2 346	1 149	- 1 288	- 20	2 187	5 305	2 598	- 2 912	- 45	4 945	
80 - 100	434 253	2 289	1 310	- 1 900	- 10	1 689	5 271	3 017	- 4 375	- 23	3 889	
100 - 120	546 496	2 615	1 335	- 2 886	- 10	1 054	4 785	2 443	- 5 281	- 18	1 929	
120 - 140	646 078	3 373	1 522	- 4 357	- 15	523	5 221	2 356	- 6 744	- 23	809	
140 - 160	663 952	3 190	1 771	- 5 546	- 16	- 601	4 805	2 667	- 8 353	- 24	-905	
160 - 180	640 038	3 073	1 811	- 6 601	- 14	- 1 731	4 801	2 830	- 10 313	-22	-2 705	
180 - 200	564 565	2 812	1 549	- 7 283	- 14	- 2 936	4 981	2 744	- 12 900	-25	-5 200	
200 - 220	446 728	2 644	1 617	- 7 054	- 25	- 2 818	5 919	3 620	- 15 790	-56	-6 308	
220 - 240	331 372	2 544	1 707	- 5 974	- 18	- 1 741	7 677	5 151	- 18 028	-54	-5 254	
240 - 260	219 842	1 364	1 044	- 4 560	- 16	- 2 168	6 204	4 749	- 20 742	-73	-9 862	
260 - 280	147 257	1 289	942	- 3 462	- 10	- 1 241	8 753	6 397	- 23 510	-68	-8 427	
280 - 300	108 582	1 095	845	- 2 715	- 12	- 787	10 085	7 782	- 25 004	-111	-7 248	
300 - 320	78 936	876	727	- 2 024	- 10	- 431	11 098	9 210	- 25 641	-127	-5 460	
320 - 340	59 939	657	928	- 1 772	- 8	- 195	10 961	15 482	- 29 563	-133	-3 253	
340 - 360	46 068	751	441	- 1 362	- 9	- 179	16 302	9 573	- 29 565	-195	-3 886	
360 - 400	68 252	1 350	1 263	- 2 175	- 13	425	19 780	18 505	- 31 867	-190	6 227	
400 - 500	87 692	1 793	1 571	- 3 200	- 23	141	20 447	17 915	- 36 491	-262	1 608	
500 - 1000	69 148	2 798	3 732	- 3 047	- 42	3 441	40 464	53 971	-44 065	-607	49 763	
1000-	7 309	1 697	5 599	- 617	- 16	6 663	232 180	766 042	-84 416	-2 189	911 616	
Samtliga	8 818 340	45 691	35 896	- 70 452	- 355	10 780	5 181	4 071	- 7 989	- 40	1 222	
Tillkommer för: dödsbon	319 604	586	1 283	- 248	- 7	1 614	1 834	4 014	- 776	- 22	5 050	
Totalt	9 137 944	46 277	37 179	- 70 700	- 362	12 394						

Anm: De smärre avvikelser som förekommer i totalbeloppen jämfört med värdena i tabell 4.11 sammanhänger med att tabellen ovan bygger på ett urval som räknats upp till rikssiffror.

Källa: Bearbetning av det s.k. poststratifierade storurvalet 1996 (RRV-urval, 157 000 personer).

4.23 Tabell. Fastighetsskatt utslaget per kvm värdeyta för småhus i olika län 1996.

Real estate tax (in SEK) per square meter for private houses in different counties 1996.

Län	Kr per kvm värdeyta			
	Friliggande hus	Rad- och kedjehus	Fritidshus	Samm-använt
Stockholm	107	84	116	102
Göteborg o Bohus	78	80	84	79
Uppsala	63	72	66	65
Malmöhus	62	69	65	64
Halland	63	48	76	63
Södermanland	59	52	70	60
Riket	58	68	69	60
Östergötland	56	65	58	58
Gotland	53	91	57	56
Västmanland	56	61	52	56
Blekinge	51	55	59	52
Älvsborg	51	60	53	52
Kristianstad	46	55	65	49
Kopparberg	47	50	58	49
Västerbotten	46	65	49	49
Kalmar	47	41	59	48
Örebro	46	47	42	46
Jämtland	42	64	51	46
Jönköping	44	54	40	45
Värmland	45	52	43	45
Gävleborg	44	52	42	45
Norrbottn	44	52	44	45
Kronoberg	43	59	38	44
Skaraborg	43	60	42	43
Västernorrland	39	49	45	41

Källa: Fastighetsskatt – alternativa underlag m.m. (Ds 1998:3).

4.24. Tabell.

Fastighetsprisindex för småhus i olika regioner 1981-1997. Basår 1981.

Real estates price index for one- and two dwelling buildings 1981-1997.

	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Konsumentprisindex	100	109	118	128	137	143	149	158	168	185	203	207	217	222	227	228	230
EGNAHEM <i>Owner-occupied one- or two-dwelling building</i>																	
Stockholms län	100	101	103	106	111	121	147	187	222	246	254	216	183	201	204	205	230
därav Stor-Stockholm	100	101	103	105	111	121	148	189	224	247	254	217	184	202	206	207	234
Östra mellansverige	100	101	101	103	107	111	125	147	170	190	204	189	167	172	171	173	184
Småland med öarna	100	100	99	102	104	108	118	133	151	173	190	180	168	175	176	178	188
Sydsverige	100	100	100	103	107	111	124	145	176	204	228	209	185	194	196	200	217
därav Stor-Malmö	100	100	100	105	109	114	129	157	195	229	258	231	197	208	210	213	232
Västssverige	100	101	102	107	114	120	135	162	192	213	226	203	179	186	187	188	202
därav Stor-Göteborg	100	101	104	110	116	126	148	181	217	242	253	219	189	199	200	201	221
Norra mellansverige	100	101	101	103	106	110	120	137	158	178	190	179	165	168	167	168	175
Mellersta Norrland	100	104	104	105	107	112	123	134	151	168	180	173	154	158	152	153	159
Övre Norrland	100	102	102	107	110	115	125	139	161	179	193	182	164	169	166	165	174
Hela riket	100	101	101	105	109	115	130	154	181	203	217	197	175	183	184	185	199
FRITIDSHUS <i>Buildings for seasonal and secondary use</i>																	
Stockholms län	100	105	108	115	122	130	155	201	233	263	307	261	226	241	239	240	269
Södra ostkusten, Öland och Gotland	100	98	102	104	109	118	128	147	176	194	243	221	204	210	210	223	240
Västskusten	100	104	107	114	122	128	149	178	208	238	289	251	235	239	243	252	271
Sydsverige	100	100	104	106	114	117	130	152	170	202	248	230	220	229	227	234	269
Göta och Svealands inland utom Dalarnas län	100	105	106	110	114	120	130	153	177	199	226	207	189	199	197	202	220
Norra ostkusten t.o.m. Höga kusten	100	108	109	116	116	123	135	152	168	194	234	208	195	197	206	208	214
Nedre Norrlands inland samt Dalarnas län	100	103	103	108	110	113	124	133	146	161	168	158	149	156	156	155	164
Övre Norrland	100	114	121	125	130	137	150	165	187	212	242	216	198	210	211	225	250
Hela riket	100	104	107	112	117	123	139	166	191	216	253	225	205	215	215	219	240

Anm: Fastighetsprisindex för 1996 och 1997 är preliminärt.

Källa: Statistiska centralbyrån, Fastighetsprisstatistik.

4.25 Tabell.

Generalindex på Stockholms fondbörs.

Aktieindex 28/12 1979 = 100.

The Stockholm Stock Exchange share indices. Indices
28/12 1979 = 100.

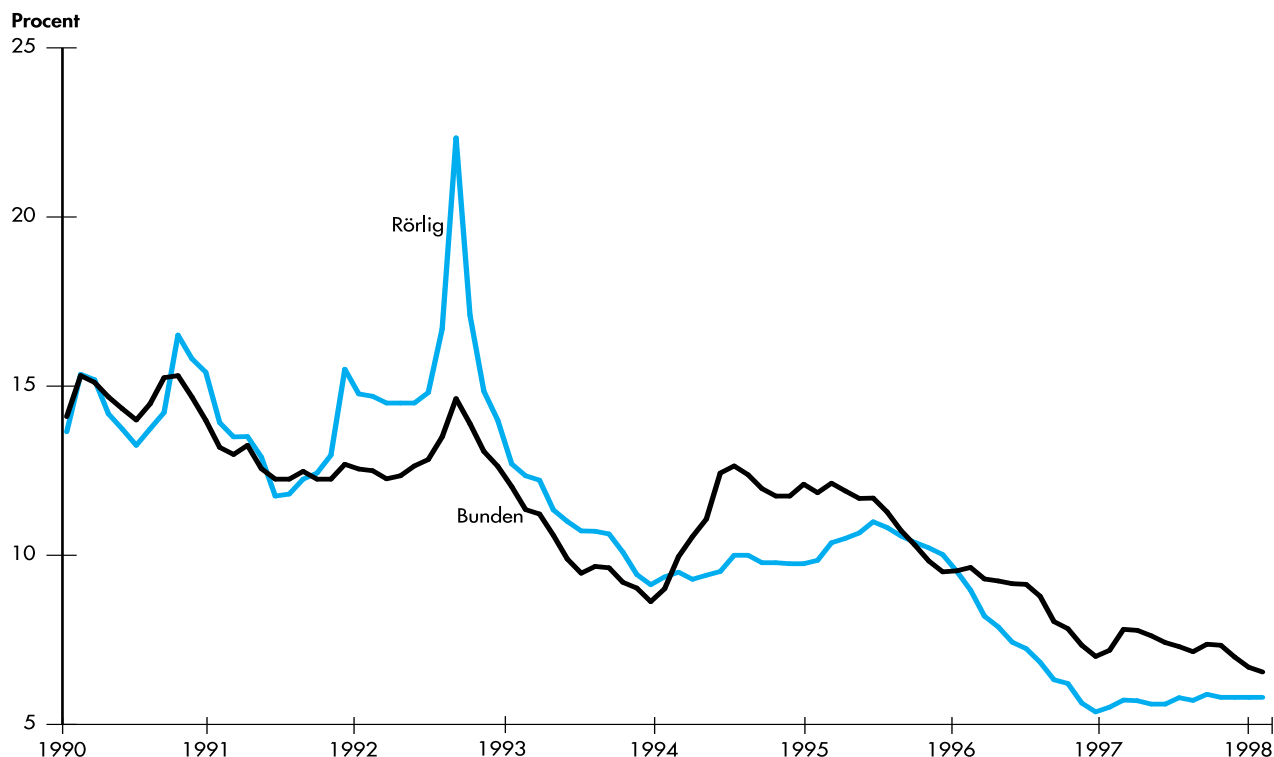
År	Index vid slutet av året	Förändring i % från föregående år
1987	668	
1988	1014	+ 52%
1989	1262	+ 24%
1990	870	- 31%
1991	918	+ 5%
1992	913	- 1%
1993	1403	+ 54%
1994	1471	+ 5%
1995	1736	+ 18%
1996	2403	+ 38%
1997	3000	+ 25%

Källa: Statistiska Centralbyrån. Allmän månadsstatistik.

4.26. Diagram.

Ränteutvecklingen 1990 och framåt för rörlig och bunden, femårig, villaränta (Spintab).

Lending rate for family houses showing floating interest rate and interest rate for five-year fixed-term loan.

Källa: Boverket. Indikatorer.

Källor och lästips

Ekonomistyrningsverket:

- Inkomstliggaren (hänvisningar till aktuella skattelagar och skatteförordningar)
- Budgetprognos (4 gånger om året).
- Statens Finanser (populär framställning om bl.a. skatterna)

Riksskatteverket:

- De svenska skatternas historia
- Fick-data (häfte i fickformat med översikt av de vanligaste skatte- avgiftssatser m.m.).
- RSV-Nytt (sammandrag av förslag i betänkanden, propositioner, beslut om förändringar m.m.; utkommer ungefär varannan vecka).

Statistiska centralbyrån:

- Realkapitalstock och förmögenhet 1980-1995. Appendix 3 till Nationalräkenskaper 1980-1994.
- Statistiska meddelanden N 10 SM 9501.
- Finansräkenskaper. Statistiska meddelanden serie Fm 11 (år) samt serie Fm 17 (kvartal).

- Inkomster, skatter och bidrag. Totalräknad statistik. Individ och familjeuppgifter. Riket – län – kommuner. Statistiska meddelanden serie If 20.
- Inkomstfördelningsundersökningen. Statistiska meddelanden serie If 21.
- Taxeringsutfallet. Statistiska meddelanden serie O 21.
- STATUS (en mikrosimuleringsmodell på diskett för beräkningar av skatt m.m. för olika familjetyper dels enligt gällande regler dels med möjlighet att testa effekter av regeländringar).
- Rikets fastigheter. Statistiska meddelanden serie Bo 37.
- Fastighetsprisstatistik. Statistiska meddelanden serie Bo 40.

Övrigt:

- Fastighetsskatt – alternativa underlag (Ds 1998:3).
- Finansdepartementet: Beräkningskonventioner. (Konventioner för beräkning och redovisning av budgeteffekter vid ändrade skatte- och avgiftsregler. Rapport från Skatteekonomiska enheten på Finansdepartementet).